

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ - ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Ν. ΑΧΑΪΑΣ

ΑΘΗΝΑ 28/06/2016

ΑΝΑΦΟΡΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θέμα: «Η δομή του ολοήμερου νηπιαγωγείου, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του και η αναγκαιότητα μη μεταβολής του υφιστάμενου ωρολόγιου προγράμματος του»

Παρακαλούμε για την τοποθέτησή σας επί επιστολής που μας προώθησε η κα Μαρία Σπανού Πρόεδρος του Συλλόγου Αναπληρωτών Νηπιαγωγών, ως νόμιμος εκπρόσωπος τους, τηλ 6945966155, μέσω email «sylanny2014@gmail.com», υποβάλλοντας το αίτημα, για το εν θέματι αναφερόμενο ζήτημα.

Ο αναφέρων βουλευτής

**Νικόλαος Ι. Νικολόπουλος
Πρόεδρος Χριστιανοδημοκρατικού
Κόμματος Ελλάδος**

Αθήνα, 28/6/2016
Αρ.Πρωτ.: 46

ΠΡΟΣ : Βουλευτές Ελληνικού Κοινοβουλίου

Θέμα : «Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ, ΤΑ ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΜΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΩΡΟΛΟΓΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ»

Με το παρόν κείμενο επιχειρείται η ανάδειξη της σημαντικότητας του θεσμού του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, το οποίο, με τη σημερινή δομή και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του, συμβάλλει καθοριστικά στην ολόπλευρη ανάπτυξη των νηπίων.

Παράλληλα γίνεται προσπάθεια επισήμανσης των κινδύνων που εγκοιμούνται από την εφαρμογή του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου και τη μεταβολή του Ωρολόγιου Προγράμματος.

Μερικές μόνο από τις συνέπειες που θα επιφέρει η επερχόμενη θεσμοθέτηση του Νέου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, είναι η καταστρατήγηση της Παιδαγωγικότητας του θεσμού, η Προαιρετικότητα της λειτουργίας του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου και η αναίρεση του Παιδαγωγικού του Ρόλου.

A. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ

Σκοπός του Νηπιαγωγείου, σύμφωνα με τους υφιστάμενους νόμους, είναι να βοηθήσει τα νήπια να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά μέσα στα πλαίσια που ορίζει ο ευρύτερος σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η προσχολική ηλικία αποτελεί κρίσιμη και ουσιαστική περίοδο για την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Ειδικότερα το νηπιαγωγείο βοηθεί τα νήπια:

α) να καλλιεργούν τις αισθήσεις τους και να οργανώνουν τις πράξεις τους, κινητικές και νοητικές,

β) να εμπλουτίζουν και να οργανώνουν τις εμπειρίες τους από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και να αποκτούν την ικανότητα να διακρίνουν τις σχέσεις και αλληλεπιδράσεις που υπάρχουν μέσα σε αυτό,

γ) να αναπτύσσουν την ικανότητα κατανόησης και έκφρασης με σύμβολα γενικά και ιδιαίτερα στους τομείς της γλώσσας, των μαθηματικών και της αισθητικής,

δ) να προχωρούν στη δημιουργία διαπροσωπικών σχέσεων, που θα τα βοηθούν στη βαθμιαία και αρμονική ένταξή τους στην κοινωνική ζωή και

ε) να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες ελεύθερα και αβίαστα και, μέσα στο πλαίσιο του οργανωμένου περιβάλλοντος, να εθίζονται στην αμφίδρομη σχέση ατόμου και ομάδας.

Σύμφωνα με τον Ν. 2525/1997 (ΦΕΚ 188/23-9-1997, τ. Α'), άρθρο 3, θεσμοθετείται το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο σκοπός του οποίου, είναι η αναβάθμιση της προσχολικής αγωγής και η ολοκληρωμένη προετοιμασία των νηπίων για το Δημοτικό Σχολείο, η ενίσχυση του ρόλου της κρατικής μέριμνας με

στόχο τη μείωση των μορφωτικών και κοινωνικών διακρίσεων και η εξυπηρέτηση των εργαζόμενων γονέων. Η απόφαση για την ίδρυση και τη λειτουργία του Ολοήμερο Νηπιαγωγείου, στην Ελλάδα, εντάσσεται στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πολιτικής που διαμορφώθηκε μετά από τη μελέτη διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων, τα αποτελέσματα των οποίων δείχνουν πως από το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο, επωφελούνται, βεβαίως όλα τα παιδιά, αλλά ειδικά τα παιδιά που ανήκουν σε χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα, καθώς επωφελούνται και κοινωνικά και συναισθηματικά (Peck, McCaig & Sapp, 1988). Ο θεσμός του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου δημιουργήθηκε, προκειμένου να λειτουργήσει αντισταθμιστικά και να συμβάλει στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η αυξανόμενη μετανάστευση και η αυξανόμενη φυλετική, εθνική και γλωσσική ποικιλότητα από την μια μεριά και από την άλλη το χάσμα ανάμεσα στους πλούσιους και στους φτωχούς δημιουργούν προκλήσεις και δυνατότητες και ενισχύουν τον αντισταθμιστικό ρόλο που καλείται να παίξει το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο. Τα παιδιά που έρχονται στο νηπιαγωγείο από μη προνομιούχα περιβάλλοντα ή από περιβάλλοντα με διαφορετικά πολιτιστικά χαρακτηριστικά ή αυτά που στερήθηκαν τις πλούσιες εμπειρίες που έπρεπε να αποκτήσουν, συναντούν σημαντικές δυσκολίες προσαρμογής, λειτουργικής δραστηριοποίησης και διαχείρισης της γνωστικής ύλης που προσφέρει το νηπιαγωγείο. Το ολοήμερο νηπιαγωγείο, με το διευρυμένο ωράριο που διαθέτει και το πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον που προωθεί, μπορεί να άρει τις εκπαιδευτικές ανισότητες, να εξασφαλίσει κατάλληλα αναπτυξιακά προγράμματα, τα οποία αποβλέπουν στην ενίσχυση των δυνατοτήτων των παιδιών, ώστε να ενταχθούν ομαλά στην ζωή του Νηπιαγωγείου και να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με τα παιδιά που προέρχονται από προνομιούχες κοινωνικές τάξεις. Μπορεί ακόμη να εξομαλύνει τις σημαντικές κοινωνικές και πολιτισμικές διαφορές μεταξύ των παιδιών, όταν τα προετοιμάζει και τα βοηθάει να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους αλλά και τις κοινωνικές του δεξιότητες με το να νιώθουν ότι είναι ευπρόσδεκτα, αποδεκτά και ασφαλή. Η εξομάλυνση των πολιτιστικών διαφορών ενισχύεται με την προσπάθεια που καταβάλλουν οι νηπιαγωγοί στο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο από την μια μεριά να χρησιμοποιούν στις ποικίλες πολιτιστικές και εθνικές ομάδες μια ποικιλία στρατηγικών, οι οποίες είναι σύστοιχες με τους τρόπους μάθησης, και από την άλλη να έχουν βαθιά γνώση της ξεχωριστής καταγωγής των παιδιών και παράλληλα την ικανότητα να μετατρέπουν την γνώση αυτή σε αποτελεσματική διδασκαλία (Gay, 2000). Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι έρευνες που επισημαίνουν ότι το πρόγραμμα του ολοήμερου νηπιαγωγείου έχει θετικότερα αποτελέσματα για τα παιδιά των μειονοτήτων και του χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου από ό,τι για τα προνομιούχα παιδιά (Plucker & Zapf, 2005). Επιπρόσθετα, και άλλες έρευνες καταδεικνύουν ότι η φροντίδα υψηλής ποιότητας που προσφέρει το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο σε μη προνομιούχα παιδιά συνδέεται με καλύτερα γνωστικά αποτελέσματα (Phillips et al., 1987 Zaslou, 1991 Barnett & Boocock, 1998). Τέλος ένας αυξανόμενος αριθμός ερευνών αποκαλύπτει τα βραχυπρόθεσμα οφέλη του ολοήμερου νηπιαγωγείου για τα μη προνομιούχα παιδιά (Larson, 2003 Walston & Weast, 2004). Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι το ολοήμερο νηπιαγωγείο μπορεί να λειτουργήσει αντισταθμιστικά και να γεφυρώσει το χάσμα απόδοσης που υπάρχει ανάμεσα στα προνομιούχα και στα μη προνομιούχα παιδιά. Έτσι ενώ ο αρχικός στόχος του ολοήμερου ήταν καθαρά κοινωνικός μετεξελίχθηκε σε κοινωνικοαντισταθμιστικός και καθώς σταδιακά συνειδητοποιείται και εκτιμάται η σημασία της λειτουργίας του διαφαίνονται ολοένα και περισσότεροι οι τομείς στους οποίους μπορεί να εξυπηρετήσει. (Αν. Αλευριάδου, Καλλ. Π.Βρυνιώτη, Αργ.Γ.Κυρίδη, Ε. Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου, Κ. Χρυσοφίδης, 2008, ΟΔΗΓΟΣ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ, σελίδα 9.)

Το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο, με την Σημερινή του μορφή, ενισχύει τα θετικά αισθήματα των παιδιών, δημιουργώντας τους συναισθήματα χαράς και ευχαρίστησης, ενώ περιορίζει το άγχος τους και τα δυσάρεστα συναισθήματα (Holmes & McConnell, 1990 · Illinois State Board of Education, 1990 · Cryan et al., 1992 · Karweit, 1992 · Elicker & Mathur, 1997), καθώς η δομή του Ωρολόγιου Προγράμματος είναι τέτοια που προάγει την επικοινωνιακή συμπεριφορά μέσω της παιδαγωγικότητας περιορίζοντας τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την συνεχή έκθεση των νηπίων στον αύλειο χώρο του σχολείου, όπως αυτό συμβαίνει με το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου.

Πιο συγκεκριμένα και παρατηρώντας το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, έτσι όπως ορίζεται μέσα από την υπ'αριθμ. Φ. 32/190/81670/Γ1/8-8-2007 απόφαση του Υπουργείου

Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 1420/8-8-2007, τ. Β'), και αξιολογώντας τον παρακάτω πίνακα, κάνουμε τις εξής διαπιστώσεις:

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ	
7:00 – 8:00	Πρωινή – Προαιρετική Ζώνη
8:00 – 8:15	Προσέλευση νηπίων
8:00 – 9:00	Αυθόρμητες δραστηριότητες στις γωνιές δραστηριοτήτων - Προσευχή
9:00 – 9:30	Συζήτηση – Ημερήσιος Προγραμματισμός δραστηριοτήτων
9:30 – 10:30	Ανάπτυξη Διαθεματικών Δραστηριοτήτων
10:30 – 11:15	Πρόγευμα – Διάλειμμα
11:15 – 12:00	Αυθόρμητες δραστηριότητες στις γωνιές δραστηριοτήτων - Παιδαγωγικά Παιχνίδια
12:00 – 12:30	Ανάπτυξη Διαθεματικών Δραστηριοτήτων
12:30 – 13:00	Διάλειμμα
13:00 – 13:45	Προετοιμασία γεύματος – Γεύμα
13:45 – 14:30	Χαλάρωση – Υπνος
14:30 – 15:15	Ανάπτυξη Διαθεματικών Δραστηριοτήτων
15:15 – 15:45	Συζήτηση, Αξιολόγηση των ημερήσιων δραστηριοτήτων, Προγραμματισμός της επόμενης ημέρας, Προετοιμασία για αποχώρηση
15:45 – 16:00	Αποχώρηση των νηπίων

- Υπάρχει σαφής κοινωνική ευαισθησία, μιας και προβλέπεται η διευκόλυνση εκείνων των γονέων που εργάζονται από πολύ νωρίς το πρωί, με την εφαρμογή της Πρωινής – Προαιρετικής ζώνης
- Τα παιδιά προσέρχονται το πρωί και αποχωρούν το απόγευμα. Το γεγονός αυτό ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο που υπάρχει με τις συνεχείς πρόωρες αποχωρήσεις. Ο κίνδυνος αυτός εστιάζεται στο γεγονός ότι δεν υπάρχει σε όλα τα σχολεία η κατάλληλη υποδομή, ώστε να είναι ασφαλής το συνεχόμενο άνοιγμα της εξώπορτας, προκειμένου να γίνει η αποχώρηση των νηπίων.
- Αυθόρμητες δραστηριότητες στις γωνιές δραστηριοτήτων κι Παιδαγωγικά παιχνίδια:** μετά την προσέλευση των νηπίων, και αφού κλείσει η εξώπορτα, τα παιδιά μέσα από τις αυθόρμητες δραστηριότητες στις γωνιές δραστηριοτήτων, αποφορτίζονται από την πρωινή ένταση και εντάσσονται ομαλά στην ομάδα και στο πρόγραμμα, ενώ μέσα από τα παιδαγωγικά παιχνίδια (ελεύθερες δραστηριότητες) δίνεται η δυνατότητα στο παιδί να πειραματιστεί, να δημιουργήσει με την φαντασία του, να ελέγξει όσα έχει μάθει και να δημιουργήσει τις δικές του υποομάδες.
- Τα διαλείμματα είναι σωστά κατανομημένα, ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία του προγράμματος και να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος πρόκλησης σωματικής βλάβης. Είναι δεδομένο, πως, το προαύλιο του σχολείου, αποτελεί αναγκαίο συμπλήρωμα του σχολικού κτιρίου, διότι σε αυτό λαμβάνουν χώρα αρκετές λειτουργίες του σχολείου (Ματσαγγούρας, 2001). Σημαντικότερη από αυτές είναι το διάλειμμα, το οποίο δεν είναι απλώς χρόνος ανάπαυλας και κοινωνικής εκτόνωσης όπου δρα το παιδί για τον εαυτό του, αλλά είναι και χρόνος ελεύθερης επικοινωνίας των μαθητών και συλλογικού παιχνιδιού, αναπτύσσοντας με αυτόν τον τρόπο την κοινωνικότητά τους και την συλλογικότητά τους.
- Η Ανάπτυξη των διαθεματικών δραστηριοτήτων, είναι κατανομημένες ισομερώς μέσα στη μέρα και πλαισιώνουν το πρόγραμμα, με τρόπο ώστε μια θεματική ενότητα προς επεξεργασία αντιμετωπίζεται διαθεματικά κι ολιστικά καθ'όλη την διάρκεια της ημέρας. Ο χρόνος που προβλέπεται για τις διαθεματικές αυτές δραστηριότητες, ποικίλλει ανάλογα με την χρονική στιγμή εφαρμογής. Έτσι λοιπόν, η πρώτη (1η) ανάπτυξη των διαθεματικών δραστηριοτήτων, προβλέπεται στις 9:30, όπου τα παιδιά είναι ξεκούραστα και αποφορτισμένα, και έχει διάρκεια μιας ώρας (1 ώρα), η δεύτερη (2η) έχει διάρκεια μισής ώρας (1/2 ώρας) και

λαμβάνει χώρα το μεσημέρι, όπου τα παιδιά είναι κουρασμένα από το διάλειμμα που προηγήθηκε και τις ελεύθερες δραστηριότητες, ενώ η τρίτη (3η) διαθεματική δραστηριότητα έχει διάρκεια σαράντα πέντε λεπτών (45 λεπτών) και γίνεται μετά την χαλάρωση και τον ύπνο των παιδιών, όπου έχουν πλέον χαλαρώσει και μπορούν να επεξεργαστούν τα δεδομένα μιας διαθεματικής δραστηριότητας. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, πως, οι τρεις (3) αυτές δραστηριότητες καλύπτουν χρονικά το προς επεξεργασία θέμα, με τρόπο που να μην κουράζουν τα παιδιά, αντίθετα του δημιουργούν ένα αίσθημα ασφάλειας και δημιουργικής έκφρασης.

Τα αποτελέσματα ερευνών που διενεργήθηκαν σε γονείς και εκπαιδευτικό προσωπικό, δείχνουν πως ο θεσμός του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου αποτελεί πλέον έναν επιτυχημένο θεσμό. Για να αξιοποιηθούν όμως στο μέγιστο βαθμό οι δυνατότητες που προσφέρει το διευρυμένο ωράριο στο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο θα έχει διαρκή ροή, ενότητα και συνέχεια καθ'όλη τη διάρκεια της ημέρας και δεν θα διαχωρίζεται σε δύο (2) μέρη ανάλογα με την βάρδια (Ντολιοπούλου, 2002). Το ωρολόγιο πρόγραμμα του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, εκτείνεται χρονικά από τις 8:00 έως τις 15:45, και ο επιπλέον χρόνος που το παιδί περνάει στο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο προσφέρεται για τον εμπλουτισμό του αναλυτικού προγράμματος, τον επαναπροσδιορισμό της διδακτικής πράξης με ανανέωση των μεθόδων διδασκαλίας, την καλύτερη συνεργασία εκπαιδευτικού παιδιών και εκπαιδευτικών μεταξύ τους, την ανατροφοδότηση του προγράμματος μέσα από την αξιολόγηση, την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Ένα μοντέλο σχεδιασμού και οργάνωσης του προγράμματος του ολοήμερου νηπιαγωγείου μπορεί να είναι αποτελεσματικό, όταν διαμορφώνει και αξιοποιεί κατάλληλα το μαθησιακό περιβάλλον, ανταποκρίνεται στις ανάγκες των συγκεκριμένων παιδιών και βασίζεται στο σκεπτικό ότι τα μικρά παιδιά μαθαίνουν καλύτερα όταν συμμετέχουν ενεργά σε αναπτυξιακά κατάλληλες δραστηριότητες, ανακαλύπτοντας και οικοδομώντας τα ίδια τη γνώση, καθώς οικοδομούν τη γνώση μέσα από συνεργατικές μορφές εργασίας, αφενός μέσα από την αλληλεπίδραση, την επικοινωνία, το διάλογο, την κοινή ευθύνη, τις επιλογές, την ανάπτυξη αμοιβαιότητας και εμπιστοσύνης, και αφετέρου μέσα από τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, ασφάλειας, αποδοχής μέσα από το οποίο τα παιδιά θα εκφράζονται ελεύθερα και θα αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της ομάδας.

Η ανταπόκριση σε σύγχρονα ζητήματα, όπως τεχνολογία, διαπολιτισμική εκπαίδευση, αγωγή υγείας, περιβαλλοντική εκπαίδευση αποτελούν ελκυστικές και χρήσιμες διεξόδους, οι οποίες μπορούν να αναπτυχθούν στο πλαίσιο του ολοήμερου νηπιαγωγείου, για την επένδυση του χρόνου των παιδιών και την ανάπτυξη ευρύτερων γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Οι δράσεις, οι οποίες μπορούν να αναπτυχθούν πιο αποτελεσματικά στο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο είναι (Γκλιάου, 2006):

1. Μάθηση μέσω σχεδίων εργασίας - Εργασία σε ομάδες

Το ενιαίο ωράριο του ολοήμερου νηπιαγωγείου ευνοεί τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις που προτείνει το ΔΕΠΠΣ, τη βιωματική προσέγγιση της μάθησης μέσα από την οποία διαπλέκονται και υλοποιούνται στόχοι από όλες τις γνωστικές περιοχές του αναλυτικού προγράμματος, δίνοντας περισσότερες δυνατότητες για τη λειτουργία των παιδιών σε μικρές ομάδες και ευκαιρίες για συμμετοχή όλης της ομάδας σε κοινές δραστηριότητες. Προσφέρει περισσότερες δυνατότητες για την υλοποίηση σχεδίων εργασίας κατά τα οποία δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να συμμετέχουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές τους σε πολυδύναμες δραστηριότητες με ποικίλους στόχους. Τα παιδιά ανακαλύπτουν τη γνώση επιλύοντας προβλήματα που έχουν νόημα για τα ίδια και τα οποία σχετίζονται με την καθημερινή τους ζωή και το άμεσο φυσικό ή κοινωνικό περιβάλλον, κρίνουν και υπολογίζουν τα αποτελέσματα των πράξεών τους, επεκτείνουν τις εμπειρίες τους, εξερευνούν τον κόσμο, μαθαίνουν συμμετέχοντας με όλες τους τις αισθήσεις, δίνουν σημασία περισσότερο στη διαδικασία και λιγότερο στο αποτέλεσμα (Γκλιάου, 2002).

2. Το παιχνίδι

Στο χώρο του νηπιαγωγείου το παιχνίδι, ως μια άλλη πτυχή της κοινωνικής ζωής, αποτελούσε πάντα κυρίαρχο διδακτικό μέσο, αφού τα βοηθάει να προετοιμαστούν για τη ζωή, διευκολύνοντας την προσαρμογή τους. Τα παιδιά, παίζουν επειδή το θέλουν, επειδή το επιλέγουν αυθόρμητα και ελεύθερα και όχι γιατί τους επιβάλλεται από κάποιον ενήλικα (Catron et al, 2003. Domprou et al, 1999.

Χουντουμάδη, 1998). Μέσα από το παιχνίδι, τα παιδιά παίζουν γιατί τα ίδια το επιλέγουν και αναπτύσσονται ολόπλευρα καθώς κατανοούν τον κόσμο μέσα στον οποίο ζουν, επιλύουν προβλήματα, συνεργάζονται και μαθαίνουν να σέβονται τις επιθυμίες των φίλων τους. Τα παιχνίδια των παιδιών όσο απλά κι αν φαίνονται περιέχουν έναν κόσμο γεμάτο σημασίες, γεγονότα και ιδέες. Κάθε υλικό παιχνιδιού είναι και υλικό μάθησης και κάθε μορφή παιχνιδιού είναι και μορφή μάθησης για τα παιδιά (Nolan, 1997), ενώ μαθαίνουν αποτελεσματικά (Dodge & Colker, 1998).

3. Ιδιότητα του ενεργού πολίτη

Πολλές έρευνες έχουν δείξει, πως, ο κύριος στόχος της εκπαίδευσης, σήμερα, είναι να εφοδιάσει τα παιδιά με γνώσεις, δεξιότητες και αξίες που χρειάζονται για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά ως πολίτες σε μια δημοκρατική κοινωνία. (Batho, 1990). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, τα αναλυτικά προγράμματα, επιδιώκουν, με αρωγό μια αλληλεπιδραστική διαδικασία όπου τα παιδιά προσεγγίζουν τις διάφορες έννοιες μέσα από τις δικές τους εμπειρίες και δραστηριότητες (Bredenkamp & Copple 1998), την καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων, προκειμένου να γίνει αντιληπτή η δύναμη της εργασίας και της συνεργασίας, η σημασία της δημοκρατίας και των αρχών της που εμπεδώνονται και μπορούν να αξιοποιηθούν (Berman, 1990. Mullins, 1990), της ελευθερίας, της αυτονομίας, καθώς και ο σεβασμός στο διαφορετικό. Το παιδί στο Νηπιαγωγείο, δομεί την προσωπικότητά του, αποδέχεται τον συμμαθητή του, σέβεται τον συνομιλητή του, συνεργάζεται με το σύνολο, συμμετέχει σε δραστηριότητες, προστατεύει το περιβάλλον, ανακαλύπτει τον κόσμο, είναι ευαίσθητος στα ανθρώπινα δικαιώματα, σέβεται τα συναισθήματα, τον πολιτισμό και τα πιστεύω των άλλων και ταυτόχρονα συμμετέχει σε τοπικά, εθνικά και διεθνή θέματα (Berman, 1990. Mullins, 1990. Colvin & Clarken, 1992), προετοιμάζοντας τον εαυτό του για έναν ενεργητικό ρόλο (Γκλιάου & Γουργιώτου, 2006). Ιδιαίτερα τη σημερινή εποχή, όπου η συγκρότηση της σύγχρονης πολυπολιτισμικής κοινωνίας προκαλεί επιπλέον ανάγκες αντισταθμιστικών παρεμβάσεων από το σχολείο, το διευρυμένο ωράριο φαίνεται ότι μπορεί να αντιμετωπίσει τις νέες καταστάσεις πιο αποτελεσματικά (Μπέλλου, 2004).

4. Λήψη αποφάσεων

Το ολοήμερο νηπιαγωγείο δημιουργεί εκείνες τις προϋποθέσεις για να μπορέσει το παιδί να αντιληφθεί την σημαντικότητα των συλλογικών λήψεων αποφάσεων, επιτυγχάνοντας με αυτόν τον τρόπο την αρμονική οργάνωση της τάξης και την ομαλή λειτουργία της. Οι αναδυόμενες δραστηριότητες που προκύπτουν μετά από συζήτηση στον κύκλο, η δημιουργία κανόνων για το παιχνίδι στις γωνιές, η ανάθεση καθηκόντων στους υπεύθυνους μαθητές (βοηθούς), είναι μερικές μόνο δραστηριότητες που ζητάνε την άμεση εμπλοκή των παιδιών και απαιτούν από αυτά την ενεργή συμμετοχή τους για τη λήψη αποφάσεων.

5. Προφορικός λόγος/Συζήτηση

Ο προφορικός λόγος, είναι υποβαθμισμένος, σε συνάρτηση με τον γραπτό λόγο (Αθανασίου, 1996). Στοιχεία που προκύπτουν από έρευνες δείχνουν ότι στις περισσότερες τάξεις η συνομιλία των μαθητών δεν ενθαρρύνεται από τους εκπαιδευτικούς, οι ευκαιρίες που δίνονται στους μαθητές να συμμετάσχουν στη συζήτηση είναι περιορισμένες, ενώ συχνά η ομιλία θεωρείται διακοπή και παρέκβαση στο έργο του εκπαιδευτικού (Mercer, 2000. Maybin, 2001. Swann & Graddol, 2001).

Ο προφορικός λόγος στις νηπιακές ηλικίες δεν διδάσκεται, όπως διδάσκεται στο Δημοτικό, γιατί απλούστατα τα μικρά παιδιά δεν έχουν κατακτήσει ακόμα τους κανόνες που συγκροτούν τον προφορικό λόγο. Παρ'όλα αυτά, όμως, όσο πιο πολύ εμπλέκονται, επικοινωνιακά με άλλα άτομα, τόσο περισσότερο καλλιεργούν την φωνολογική τους ικανότητα και τόσο πιο πολλές δεξιότητες αναπτύσσουν αναφορικά με την γλωσσική τους επικοινωνία. Η ομιλία, η ικανότητα δηλαδή του ατόμου να χειρίζεται με άνεση τον προφορικό λόγο σε ποικίλες επικοινωνιακές καταστάσεις και με ποικιλία γλωσσικών παραλλαγών μπορεί να καλλιεργηθεί από τις μικρές ηλικίες (Αθανασίου, 1996. Mercer, 2000. Ματσαγγούρας, 2000), μέσω της αφήγησης, της περιγραφής, της απομνημόνευσης, μέσα από τα παιχνίδια ρόλων και τις ελεύθερες συζητήσεις που έχουν ως σημείο αναφοράς τους τον κόσμο των παιδιών, τις καθημερινές εμπειρίες, τις ανάγκες και τις δυνατότητές τους (Αθανασίου, 1996. Χατζησαββίδης, 2002. Friedrich, 2000). Ερευνητές (Maybin, 2001) εστιάζοντας στην άτυπη ομιλία

μεταξύ παιδιών σε μια τάξη νηπιαγωγείου, ανακάλυψαν ότι η περισσότερο νοητικά επιδέξια συμπεριφορά των παιδιών που παίζει σημαντικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία παρατηρήθηκε στην εκτός μαθήματος ομιλία τους. Καθώς τα παιδιά αλληλεπιδρούν και συνεργάζονται συμπληρώνουν το ένα το λόγο του άλλου, επαναλαμβάνουν κάτι που έχει ειπωθεί ανταλλάσσουν ιδέες και προσδοκίες, υποστηρίζουν το ένα το άλλο γλωσσικά με τη μορφή παρατήρησης, καθοδήγησης, διόρθωσης, αναπτύσσουν επιχειρηματολογία, εμβαθύνουν σε ένα θέμα ή επεκτείνουν τις γνώσεις τους (Forman & Cazden, 1999. Maybin, 2001. Mercer, 2000).

Οι εκπαιδευτικοί στο ολοήμερο νηπιαγωγείο έχουν την ευχέρεια και την άνεση του χρόνου να διαμορφώνουν ένα λειτουργικό και ενδιαφέρον για τα παιδιά μαθησιακό περιβάλλον, να τα προκαλούν με κατάλληλες ερωτήσεις να συζητούν μεταξύ τους αλλά και με τους ενήλικες, να εκφράζουν τις σκέψεις τους και να εξελίσσουν τις γνώσεις τους. Μπορούν να εκμεταλλευτούν την τάση των παιδιών να ρωτούν ακατάπαυστα τι πώς και γιατί προκειμένου να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τον κόσμο που τους περιβάλλει.

B. ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Η τελευταία εγκύκλιος που απέστειλε το Υπουργείο Παιδείας προς όλες τις Δ/νσεις Εκπαίδευσης, θέτει απαράκλητες προϋποθέσεις ώστε να μπορέσουν να εγγραφούν οι γονείς που το επιθυμούν τα παιδιά τους στα Ολοήμερα Τμήματα, απόφαση που προκάλεσε την μείωση στις εγγραφές των προνηπίων, καθώς όλο γνωρίζουμε πολύ καλά πως δεν έχουν όλοι οι άνεργοι πρόσβαση στις κάρτες ανεργίας του ΟΑΕΔ. Σε αυτό το κλίμα συρρίκνωσης του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, έρχεται να προστεθεί και η επερχόμενη θεσμοθέτηση του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, το ωράριο του οποίου θα είναι 8:15 – 13:15, ενώ από τις 13:30 – 13:45, το πρόγραμμα θα είναι προαιρετικό. Αυτός ο νέος τύπος Ολοήμερου Νηπιαγωγείου προκαλεί τον κατακερματισμό της γνώσης και επικροτεί την προαιρετικότητα στη μάθηση ενώ αποκλείει νήπια και προνήπια από το ύστατο αγαθό της μάθησης και της γνώσης.

Το υφιστάμενο, λοιπόν, Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, συμβάλλει τα μέγιστα στην ολόπλευρη ανάπτυξη του νηπίου. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου. Και αφού παραθέσουμε τον πίνακα με το Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, θα σας εντοπίσουμε εκείνα τα σημεία που καθιστούν το συγκεκριμένο ωρολόγιο πρόγραμμα αντιπαιδαγωγικό και επικίνδυνο για την σωματική ακεραιότητα των παιδιών:

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ	
8:15 – 8:30	Προσέλευση
8:30 - 10:00	Δραστηριότητες
10:00 - 10:30	Διάλειμμα
10:30 - 12:00	Δραστηριότητες
12:00 - 12:20	Διάλειμμα
12:20 - 13:00	Δραστηριότητες
13:00	Λήξη
ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
13:00	Εναρξη
13:00 - 13:40	Γεύμα
13:40 - 13:50	Διάλειμμα
13:50 - 14:30	Χαλάρωση-Υπνος
14:30 - 14:45	Διάλειμμα
14:45 - 15:25	Δραστηριότητες
15:25 - 15:35	Διάλειμμα
15:35 - 16:00	Δραστηριότητες

1. Αποδωμόντας το Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, διαπιστώνουμε, με μια πρώτη ματιά, πως, αυτή η δομική μορφή του Νηπιαγωγείου, προσομοιάζει, επικίνδυνα, με το Ενιαίο Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού σχολείου (βλ. συγκριτικούς πίνακες, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ σελ. 9), ενώ αποτελείται από δύο (2), αυτόνομα, ημερήσια προγράμματα: το πρωινό και το προαιρετικό μεσημεριανό. Το πρωινό πρόγραμμα ξεκινάει στις 8:15, με την προσέλευση των παιδιών και λήγει στις 13:00 με την αποχώρηση όσων το επιθυμούν. Το μεσημεριανό πρόγραμμα ξεκινάει στις 13:00 και λήγει με την αποχώρηση των παιδιών στις 16:00. Δεν υπάρχει λοιπόν συνέχεια στο πρόγραμμα, αλλά δύο (2) κομμάτια που λειτουργούν αυτοτελώς.
2. **Διαλείμματα:** πέντε (5) διαλείμματα καθ'όλη τη διάρκεια της ημέρας, η χρονική διάρκεια των οποίων κυμαίνεται από δέκα (10) λεπτά έως μισή (1/2) ώρα. Μετά από κάθε είδους δραστηριότητας, ακολουθεί διάλειμμα. Με αυτόν τον τρόπο αυξάνεται η επικινδυνότητα του προγράμματος, καθώς μιλάμε για παιδιά τεσσάρων (4) έως έξι (6) ετών, που προκειμένου να επανέλθουν από το διάλειμμα στο ημερήσιο πρόγραμμα, είναι απαραίτητη μια περίοδος αποφόρτισης και χαλάρωσης. Τα πολλαπλά διαλείμματα, διάρκειας δέκα (10) και δεκαπέντε (15) λεπτών, αυξάνουν, στο μέγιστο βαθμό, την επικινδυνότητα, ενώ δεν προάγουν, σε καμία περίπτωση, τον παιδαγωγικό και κοινωνικό ρόλο του διαλείμματος.
3. **Δραστηριότητες:** Για τα παιδιά που διαθέτουν τις προδιαγραφές (βλ. Βεβαιώσεις ανεργίας, βεβαιώσεις εργασίας) και που παραμένουν στο Προαιρετικό Ολοήμερο Πρόγραμμα, το Ενιαίο Τύπου Σχολείου, φροντίζει ώστε να προγραμματιστούν και να λάβουν χώρα πέντε (5) ημερήσιες δραστηριότητες με διάρκεια που κυμαίνεται από είκοσι πέντε (25) λεπτά έως ενενήντα (90) λεπτά (ήτοι μιάμιση (1 1/2) ώρα). Αναρωτιόμαστε, βλέποντας ένα τέτοιο προσχέδιο, ποια μπορεί να είναι η παιδαγωγική αξία εφαρμογής ενός τέτοιου προγράμματος σε παιδιά ηλικίας τεσσάρων (4) και πέντε (5) ετών; Ποιος εκπαιδευτικός στόχος προσβλέπει σε δραστηριότητες που υπερβαίνουν τις τρεις (3) ώρες ημερησίως; Με ποιο τρόπο ένα παιδί, προσχολικής ηλικίας, θα μπορέσει να αντεπεξέλθει σε ρυθμούς δημοτικού σχολείου, χωρίς αυτό να επηρεάσει ολόκληρο τον ψυχισμό του;
4. **Πρόγευμα:** Δεν προβλέπεται πρόγευμα για τα νήπια. Αντιπαιδαγωγική σκέψη και επικίνδυνη για την αρμονική σωματική τους ανάπτυξη.
5. **Αυθόρμητες δραστηριότητες στις γωνιές του Νηπιαγωγείου:** Δεν προβλέπονται.
6. **Συζήτηση - Ημερήσιος προγραμματισμός, Απολογισμός των πεπραγμένων και προγραμματισμός για την επόμενη μέρα:** Δεν προβλέπονται
7. **Αποχωρήσεις:** προβλέπονται τρεις (3): 1. Στις 13:00, 2. Στις 2:00 και 3. Στις 16:00. Αντιπαιδαγωγικό μέτρο, μιας και αυξάνεται η επικινδυνότητα, από το συνεχές άνοιγμα της κεντρικής πόρτας του Νηπιαγωγείου, ενώ στα παιδιά δημιουργείται σύγχυση από τις συνεχείς αποχωρήσεις και δυσκολία επανένταξής τους στο ημερήσιο πρόγραμμα.

Αντιπαραβάλλοντας τα δύο (2) ωρολόγια προγράμματα, αντιλαμβανόμαστε πως το Νέου Τύπου Ενιαίου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, σε καμία περίπτωση, δεν προάγει την παιδαγωγικότητα του θεσμού του Νηπιαγωγείου και του θεσμού του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, ενώ αντίθετα βάζει σε κίνδυνο την ολόπλευρη ανάπτυξη των νηπίων και την συναισθηματική τους ωριμότητα.

Είναι κρίσιμο να επισημάνουμε σε αυτό το σημείο, για άλλη μια φορά, και προς αποφυγή οιασδήποτε σύγχυσης, πως δεν πρέπει να μπερδεύουμε το πρόγραμμα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και το πρόγραμμα του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου. Είναι δεδομένο πως Δημοτικό Σχολείο και Νηπιαγωγείο, αφενός συγκροτούν την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και αφετέρου λειτουργούν βάση Προγραμμάτων Σπουδών. Η σημαντική διαφορά όμως έγκειται στο γεγονός ότι απευθύνονται σε ομάδες παιδιών με διαφορετικές ηλικίες και με διαφορετικές ανάγκες. Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο διευκολύνει τους μαθητές των οποίων οι γονείς εργάζονται, στην σίτιση και στην μελέτη των μαθημάτων τους, ενώ το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο, που, μαζί με την πρωινή βάρδια, αποτελούν μέρος

ενός ενιαίου προγράμματος, προσφέρει στα νήπια εκπαιδευτικά προγράμματα μέσα από ποικίλες Διαθεματικές Δραστηριότητες. Όπως πολύ σωστά αναφέρεται στη διεθνή βιβλιογραφία, Ολοήμερο Νηπιαγωγείο δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να σημαίνει απλά χρονική επιμήκυνση του κλασικού ωραρίου με έμφαση στην ακαδημαϊκή διδασκαλία και μετατροπή του χώρου του νηπιαγωγείου σε αίθουσα δημοτικού σχολείου (Fromberg, 2000). Η φοίτηση των νηπίων στο Νηπιαγωγείο, είναι μια μοναδική χρονική περίοδος στη ζωή του κάθε παιδιού. Το Νηπιαγωγείο έχει θεσμικά δικό του πρόγραμμα, δικούς του στόχους και δικές του πρακτικές και είναι απαραίτητο να αντιμετωπίζεται με ένα ιδιαίτερο και ξεχωριστό τρόπο. Αυτό που προέχει στο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο δεν είναι μόνο η οργάνωση του προγράμματος, αλλά η αλλαγή εκπαιδευτικής νοοτροπίας και παιδαγωγικής αντίληψης και η καλλιέργεια ενός κλίματος που θα εξασφαλίζει τη δραστηριοποίηση κινήτρων μάθησης, την ευχάριστη παραμονή, την ανάληψη πρωτοβουλιών, τη συνεργασία και γενικά τη διαμόρφωση ενός ώριμου και σκεπτόμενου πολίτη (Βρεττός, 2001).

Γ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κλείνοντας, θα θέλαμε να τονίσουμε πως:

1. Η δομή του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου και το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα είναι ενιαίο. Δεν διασπάται και καλύπτει όλη την ημέρα. Ο/Η εκπαιδευτικός και οι μαθητές υλοποιούν σταδιακά τις τρεις (3) Διαθεματικές Δραστηριότητες καθ'όλη τη διάρκεια της ημέρας, σε ένα πρόγραμμα που έχει την αφετηρία του κατά την προσέλευση των παιδιών και ολοκληρώνεται με την αποχώρηση των νηπίων. Κάθε άλλη προσπάθεια που γίνεται προκειμένου να εφαρμοστεί ένα εκπαιδευτικό σύστημα που στερείται μελέτης και βιβλιογραφικής ανασκόπησης, μόνο ανατρεπτικά αποτελέσματα μπορεί να έχει στην ολόπλευρη και αρμονική ανάπτυξη του νηπίου, ενώ καταστρατηγεί την παιδαγωγικότητα και την επιστημοσύνη του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου.
2. Να επισημάνουμε, επίσης, πως ο/η Νηπιαγωγός βρίσκεται με τα νήπια 60 Λεπτά/Ωρα, και ως εκ τούτου, κάθε λεπτό από την άφιξη των νηπίων μέχρι και την αποχώρησή τους, ο/η εκπαιδευτικός καλύπτει διδακτικό ωράριο και ως τέτοιο πρέπει να χαρακτηρίζεται. Αναρωτιόμαστε αλήθεια, με ποια ακριβώς λογική, και σύμφωνα με το Ενιαίο Τύπου Ολοήμερο Νηπιαγωγείο, δεν θεωρείται εκπαιδευτικός χρόνος, ο χρόνος της υποδοχής, των διαλειμμάτων και της αποχώρησης;
3. Να ενημερώσουμε, πως, από την επόμενη σχολική χρονιά της θεσμοθέτησης του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου (σχολικό έτος 1998-1999) και έως και το σχολικό έτος 2015-2016, ουδέποτε, κατά την διάρκεια αυτών των ετών, δεν ζητήθηκε από τους γονείς να προσκομίσουν οποιεσδήποτε βεβαιώσεις προκειμένου να φοιτήσουν τα παιδιά τους στο Ολοήμερο Τμήμα. Χαρακτηριστικά, οι εγκύκλιοι αναφέρουν πως **“Στο Ολοήμερο νηπιαγωγείο φοιτούν χωρίς περιορισμό όλα τα νήπια για τα οποία κατατέθηκε δήλωση, ανεξάρτητα αν οι γονείς τους είναι εργαζόμενοι ή όχι. Κατά συνέπεια δεν θα ζητείται κανένα στοιχείο της οικονομικής και οικογενειακής τους κατάστασης”**.

Κατά την διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του “Ολοήμερου Νηπιαγωγείου – Εισαγωγικό Σχολείο Διευρυμένου Ωραρίου”, κατά το σχολικό έτος 1997-1998, και με βάση την εγκύκλιο με αρ. πρ. Φ32/581/Γ1/628/3-6-1998, γινόταν σαφής αναφορά στις προϋποθέσεις που έπρεπε να υπάρχουν προκειμένου να μπορούν να εγγραφούν οι γονείς τα παιδιά τους στο Ολοήμερο Τμήμα. Έτσι λοιπόν: “Στο τμήμα αυτό εγγράφονται παιδιά τα οποία κατοικούν στη σχολική περιφέρεια του Νηπιαγωγείου με την παρακάτω σειρά προτεραιότητας:

- i. Έχουν εργαζόμενους και τους δύο γονείς ή μόνο τη μητέρα
- ii. Έχουν άνεργους γονείς όπως αποδεικνύεται από τα παραστατικά του ΟΑΕΔ
- iii. Η εργασιακή κατάσταση των δύο γονέων ή μόνο της μητέρας μπορεί να αποδειχθεί με ένα από τα παρακάτω δικαιολογητικά:
 - α) Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του εκκαθαριστικού σημειώματος της εφορίας Βεβαίωση από τον εργοδότη
 - β) Βεβαίωση του Γραφείου Εργασίας του ΟΑΕΔ για τους ανέργους.

- iv. Στην περίπτωση που ένας από τους δύο γονείς συμπληρώνει το οικογενειακό εισόδημα απασχολούμενος αποκλειστικά σε ευκαιριακές εργασίες μπορεί να γίνει δεκτή και υπεύθυνη δήλωση του Ν 1599/86 για την εργασιακή κατάσταση των γονέων”.
4. Συνοψίζοντας, να τονίσουμε πως, έχοντας ως γνώμονα τη σημαντικότητα του θεσμού του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, όπως αναλυτικά παρατέθηκε παραπάνω, αλλά και τους κινδύνους που εγκυμονούνται από την εφαρμογή του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου και την μεταβολή του ωρολογίου προγράμματός του, προτείνουμε:
- α) τη μη μεταβολή του ωρολογίου προγράμματος του υφιστάμενου θεσμού του ολοήμερου Νηπιαγωγείου και
 - β) τη διασφάλιση της παιδαγωγικότητας του θεσμού και την προάσπιση του παιδαγωγικού του ρόλου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αποτύπωση και η παράθεση και των τριών (3) Ολοήμερων Προγραμμάτων.

Α. ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ	
7:00 - 8:00	Πρωινή - Προαιρετική Ζώνη
8:00 - 8:15	Προσέλευση νηπίων
8:00 - 9:00	Αυθόρμητες δραστηριότητες στις γωνιές δραστηριοτήτων - Προσευχή
9:00 - 9:30	Συζήτηση - Ημερήσιος Προγραμματισμός δραστηριοτήτων
9:30 - 10:30	Ανάπτυξη Διαθεματικών Δραστηριοτήτων
10:30 - 11:15	Πρόγευμα - Διάλειμμα
11:15 - 12:00	Αυθόρμητες δραστηριότητες στις γωνιές δραστηριοτήτων - Παιδαγωγικά Παιχνίδια
12:00 - 12:30	Ανάπτυξη Διαθεματικών Δραστηριοτήτων
12:30 - 13:00	Διάλειμμα
13:00 - 13:45	Προετοιμασία γεύματος- Γεύμα
13:45 - 14:30	Χαλάρωση - Υπνος
14:30 - 15:15	Ανάπτυξη Διαθεματικών Δραστηριοτήτων
15:15 - 15:45	Συζήτηση, Αξιολόγηση των ημερήσιων δραστηριοτήτων, Προγραμματισμός της επόμενης ημέρας, Προετοιμασία για αποχώρηση
15:45 - 16:00	Αποχώρηση των νηπίων

Β. ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ	
8:15 - 8:30	Προσέλευση
8:30 - 10:00	Δραστηριότητες
10:00 - 10:30	Διάλειμμα
10:30 - 12:00	Δραστηριότητες
12:00 - 12:20	Διάλειμμα
12:20 - 13:00	Δραστηριότητες
13:00	Λήξη
ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
13:00	Έναρξη
13:00 - 13:40	Γεύμα
13:40 - 13:50	Διάλειμμα
13:50 - 14:30	Χαλάρωση-Υπνος
14:30 - 14:45	Διάλειμμα
14:45 - 15:25	Δραστηριότητες
15:25 - 15:35	Διάλειμμα
15:35 - 16:00	Δραστηριότητες
16:00	Αποχώρηση (δεν γνωρίζουμε αν τα 15' που είναι απαραίτητα για την αποχώρηση των παιδιών θα είναι πριν ή μετά τις 16.00).

Γ. ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	
08.00 - 08.10	Υποδοχή μαθητών
08.10 - 09:40	1η διδακτική περίοδος
09:40 - 10:00	Διάλειμμα
10:00 - 11:30	2η διδακτική περίοδος
11:30 - 11:45	Διάλειμμα
11:45 - 12:25	3η διδακτική ώρα
12:25 - 12:35	Διάλειμμα
12:35 - 13:15	4η διδακτική ώρα (Λήξη υποχρεωτικού προγράμματος)

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ		
13:15- 13:20	Μετάβαση μαθητών Ολοήμερου στην αίθουσα σίτισης	
13:20 -14:00	1η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος - Σίτιση	
14:00 - 14:15	Διάλειμμα	
14:15 - 15:00	2η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος - Μελέτη-Προετοιμασία	
15:00 - 15.15	Διάλειμμα	
15.15 - 16:00	3η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος Επιλογή διδακτικού αντικειμένου (ΤΠΕ, Αθλητισμός, Αγγλικά, Εικαστικά, Μουσική, Θεατρική Αγωγή, Πολιτιστικοί Όμιλοι Δραστηριοτήτων) (Λήξη ολοήμερου προγράμματος)	